

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Γραφείο
Γενικού Διευθυντή

Αρ. Φακ.: 23.02.060.056-2019

26 Ιουλίου 2019

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ασκώντας τις εξουσίες που του χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 51.1 του Συντάγματος ανέτειμε τον «περί Καταχρηστικών Ρητρών σε Επιχειρηματικές Συμβάσεις που Συνάπτονται από Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις Νόμο του 2019» για επανεξέταση με σχετική επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής με ημερομηνία 26 Ιουλίου 2019.

Η επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας λήφθηκε την 26^η Ιουλίου 2019. Αντίγραφο της παρόντος επιστολής επισυνάπτεται για ενημέρωσή σας.

Όπως είναι γνωστό, με βάση την παράγραφο 3 του άρθρου 51 του Συντάγματος η Βουλή των Αντιπροσώπων αποφασίζει επί αναπεμφθέντος θέματος εντός 15 ημερών σπό της αναπομπής.

Σωκράτης Σωκράτους

Γενικός Διευθυντής

Βουλής των Αντιπροσώπων

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

26-7-19
Π.Δ.
Εθνική Βουλή
Σ.Σ.
της Κύπρου
της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ
Ο Πρόεδρος

26 Ιουλίου 2019

Κύριο Δημήτρη Συλλούρη
Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων
Βουλή των Αντιπροσώπων
Λευκωσία

Ασκώντας τις εξουσίες μου δυνάμει του Άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Δημοκρατίας και κατόπιν Γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, αναπέμπω στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση τον περί Καταχρηστικών Ρητρών σε Επιχειρηματικές Συμβάσεις που Συνάπτονται από Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις Νόμο του 2019, που ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων την 12.07.2019 και κοινοποιήθηκε στο Γραφείο μου την 18.7.2019 για να εκδοθεί με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, δυνάμει του Άρθρου 52 του Συντάγματος της Δημοκρατίας.

Οι λόγοι της Αναπομπής εδράζονται, όπως αναλυτικά θα επεξηγηθεί στη συνέχεια, στο γεγονός ότι συγκεκριμένες πρόνοιες του Αναπεμπόμενου Νόμου βρίσκονται σε αντίθεση με τα άρθρα 25, 26, 28 και 35 του Συντάγματος και με τα άρθρα 45 και 56 της ΣΔΕΕ, ως επίσημς και με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/123/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2006, L 376, σ. 36) (στο εξής «Οδηγία 2006/123») και με το άρθρο 16 του Χάρτη Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Σύνταγμα

Ασυμβατότητα των άρθρων 5, εδάφιο (4) και του άρθρου 8 του Αναπεμπόμενου Νόμου με το Άρθρο 26 και το Άρθρο 35 του Συντάγματος

Το άρθρο 5(4) του Αναπεμπόμενου Νόμου καθιστά καταχρηστική ρήτρα «κάθε ρήτρα σε δανειακή σύμβαση ή σύμβαση πιστωτικής διευκόλυνσης εξασφαλίζομενη επαρκώς και πλήρως με υποθήκη ακινήτου, η οποία προνοεί επιπροσθέτως κυριανόμενη εξασφάλιση επί ακίνητης ιδιοκτησίας κανή του ενεργητικού της πολύ μικρής επιχείρησης, σύμφωνα με τον περί Εταιρειών Νόμο, εκτός εάν η εν λόγω ρήτρα είναι απαίτηση του δανειολήπτη.».

Το ως άνω άρθρο του Νόμου επεμβαίνει στο δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως, που κατοχυρώνεται από το Άρθρο 26 του Συντάγματος της Δημοκρατίας και που περικλείει το δικαίωμα διαμόρφωσης του περιεχομένου μιας σύμβασης κατά την ελεύθερη βούληση των συμβαλλομένων¹, στην έκταση που δεν επιτρέπει στο ένα έκ των συμβαλλομένων μερών να διαμορφώσει ελεύθερα το περιεχόμενο της σύμβασης.

Το άρθρο 8 του Αναπεμπόμενου Νόμου προβλέπει ότι παρά την ύπαρξη συμβατικής ρήτρας αναφορικά με τα εφαρμοστέο δίκαιο, ο εν λόγω Νόμος καθίσταται εφαρμοστέος εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει ο Νόμος.

Το ως άνω άρθρο επίσης αποτελεί επέμβαση στο δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως, που κατοχυρώνεται από το Άρθρο 26 του Συντάγματος.

¹ Γνωμάτευση ημερ. 31.10.2014 της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναφορά 1/2014 Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων και γνωμάτευση ημερ. 26.1.2017 της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναφορά 9/2016 Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων

Οπότε, εγείρεται το ζήτημα² κατά πάσο ο εκ του ως άνω αρθρου περιορισμός του δικαιώματος του συμβάλλεσθαι είναι επιτρέπτας από το Άρθρο 26 του Συντάγματος της Δημοκρατίας, που επιτρέπει την υποψηφιότητα του δικαιώματος μόνο σε δρους, περιορισμούς ή δεσμεύσεις τιθέμενους επί τη βάση των γενικών αρχών του Δικαίου των Συμβάσεων.

Σαφώς, η ρηθείσα ρύθμιση του άνω αρθρου 5 (4) και του άρθρου 8 δεν συνιστούν όρο διατύπωση ή περιορισμό εμπίπτον στις γενικές αρχές του Δικαίου των Συμβάσεων, ούτε υπάρχει οπιδήποτε που να επιχειρηματολογεί προς αυτή την κατεύθυνση. σε προσίμο του αναφερόμενου Νόμου ή στη σχετική κοινοβουλευτική έκθεση ή στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης νόμου βάσει της οποίας ψηφίστηκε, διπέρ σημαίνει ότι ο Νομοθέτης θέσπισε τα εν λόγω αρθρα του αναφερόμενου Νόμου αγνοώντας την εκ του Αρθρου 35 του Συντάγματος της Δημοκρατίας υποχρέωσή του για σεβασμό του Άρθρου 26 του Συντάγματος της Δημοκρατίας κατά την άσκηση των νομοθετικών του αρμοδιοτήτων.

Περαιτέρω, κατά την πάγια νομολογία², ο νομοθετικός περιορισμός συνταγματικών διοισφαλιζόμενου θεμελιώδους δικαιώματος ή ελευθερίας μπορεί να θεσπιστεί όχι μόνο εντός των ορίων που θέτει το ίδιο το Σύνταγμα της Δημοκρατίας (όπως, εν προκειμένω, το Άρθρο 26.1 που επιτρέπει επέμβαση στο δικαίωμα του συμβάλλεσθαι μόνο από νομοθετικό όρο/περιορισμό/δέσμευση που συνιστά γενική αρχή του Δικαίου των Συμβάσεων) αλλά, επιπρόσθετα, δέον να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας που επιβάλλει στο Νομοθέτη την υποχρέωση να προσδιορίσει – σε προσίμο του σχετικού Νόμου ή σε κοινοβουλευτική έκθεση – τον τομέα υπέρ του οποίου σκοτείται ο περιορισμός, η πιεστική κοινωνική ανάγκη την οποία αυτός σκοτείται να εξυπηρετήσει. Και το σκεπτικό υπό το οποίο ο περιορισμός είναι ανάλογος προς την ανάγκη την οποία επιχειρεί να εξυπηρετήσει.

² Ενωμένη σημερ. 16.3.2017 της Πλήρους Οικομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις αυνεδιακαζόμενες Αναφορές 11/2016, 12/2016, 14/2016, 15/2016 και 16/2016 Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων.

Εμφανώς, τα όσα καταγράφονται στην σχετική κοινοβουλευτική έκθεση και στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου, ουδόλως πληρούν την προρηθείσα απαιτητέα τεκμηρίωση, καθιστώντας εμφανή την ασυμβατότητα του άρθρου 5 (4) και του άρθρου 8 του αναπεμπόμενου Νόμου με τα Άρθρα 26 και 35 του Συντάγματος της Δημοκρατίας.

Ασυμβατότητα των άρθρων 5 (εδάφιο 14) και του άρθρου 3 του Αναπεμπόμενου Νόμου με το Άρθρο 25 του Συντάγματος

Το άρθρο 25 του Συντάγματος προστατεύει το δικαίωμα δικησης επαγγέλματος ή επίδοσης σε οποιαδήποτε απασχόληση, εμπόριο ή επικερδή εργασία, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στα απόλυτα δικαιώματα, καθότι είναι δυνατόν να υπόκειται σε περιορισμούς ή διατυπώσεις, τηρουμένου του εδαφίου (2) του άρθρου 25.

Το άρθρο 3 του Νόμου, καθιστά των εν λόγω Νόμο εφαρμοστέο σε κάθε σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ πιωλητή ή προμηθευτή και μίας πολύ μικρής επιχείρησης, ως οι έννοιες αυτές καθορίζονται στο Νόμο. Σύμφωνα με το Νόμο, ο προμηθευτής και πιωλητής αριζονται ως φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία προμηθεύουν αγαθά ή υπηρεσίες, ή πιωλούν αγαθά, και κατά την κατάρτιση της σύμβασης «ενεργούν για σκοπούς σχετικούς με την επιχειρηματική τους δραστηριότητα». Συναφώς, ο Αναπεμπόμενος Νόμος θέτει όρους και περιορισμούς κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των εν λόγω προσώπων.

Σύμφωνα με την έρμηνευτική του άνω Αρθρου νομολογία³, ένας νόμος που περιορίζει το δικαίωμα που παρέχεται από την παράγραφο 1 του Αρθρου 25 είναι επιτρεπτός βάσει της παραγράφου 2 του ιδίου Άρθρου μόνο αν –

³ Απόφαση Ολομέλειας Ανωτάτου Δικαστηρίου ημερ. 19.1.2004 στις συνεκδικούμενες Υποθέσεις 79/2002 και Πιτσιλλίδης κα ν. Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (2004) 3 Α.Α.Δ. 7.

- (α) δεν πλήγει τον πυρήνα του δικαιώματος, καθιστώντας οικονομικά αφύμφορη⁴ την επηρεαζόμενη απασχόληση, εμπόριο, εργασία ή επόγγελμα· και
- (β) είναι αναλογικός προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, μπό την έννοια ότι ο δι' αυτού επιβαλλόμενος νομικός περιορισμός δχι μόνο συμβάλλει στην ευόδωση σκοπού που επιτρέπεται από το Άρθρο 25.2, αλλά και είναι απόλυτα αναγκαίος και όχι έυρυτερος από ότι πραγματικά χρειάζεται για την προσαγωγή αυτού του σκοπού· σε αυτό το πλαίσιο της αναλογικότητας, ο Νομοθέτης δέον - πριν νομοθετήσει το νομικό περιορισμό - να λάβει υπόψη το υφιστάμενο νομικό καθεστώς το οποίο ρυθμίζει την επηρεαζόμενη δραστηριότητα καθώς και τη δυνατότητα προσαρμογής των φορέων της δραστηριότητας προς τις επιχειρούμενες νέες συνθήκες, και να τεκμηριώσει την ύπαρξη σοβαρού - αν δχι αναπόφευκτου - κινδύνου διακύβευσης τίνος των σκοπών ή λειτουργιών της Πολιτείας που προβλέπονται στο Άρθρο 25.2 σε περίπτωση που ο επίμαχος νομικός περιορισμός δε νομοθετηθεί, αυτός δε ο σοβαρός κινδυνός πρέπει να είναι τεκμηριωμένος στο νόμο ή τα προπαρασκευαστικά του έγγραφα ή να είναι πάγκοινος γνωστός.

Στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης Νόμου που οδήγησε στη ψήφιση του Αναπεμπόμενου Νόμου αναφέρονται μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα «Η επέκταση της εν λόγω προστασίας σε επιχειρηματικές συμφωνίες φυσικών ή νομικών προσώπων, δηλαδή πολύ μικρών επιχειρήσεων, καθίσταται αναγκαία και εξαιπτίας του γεγονότος ότι, όπως ο νομοθέτης διαπίστωσε, ειδικά σε ότι αφορά τα ΑΠΙ απατεωτικά ιδρύματα έχουν ιδιάζουσα οικονομική ισχύ σε σχέση με τους χρεώστες, στο πλαίσιο ιδιαίτερα της οικονομικής κρίσης και των συνεπειών της κρίσης αυτής στους χρεώστες οι οποίοι έχουν πληγεί ιδιαιτέρως από την κρίση αυτή, επιβάλλεται η λήψη μέτρων για την επαναφορά της ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων των χρεωστών και ποσιτών...»⁴.

⁴ Προσιμο του περί Αφερεγγυότητας Φυσικών Προσώπων (Προσωπικό Σχέδια Αποπληρωμής και Διάταγμα Απολλογής Οφειλών) Νόμου του 2015

Η ας άνω αναφορά, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις που αναλυτικά παρατίθενται πω πάνω, καθότι, πρώτον, περιορίζεται σε αναφορά στο ΑΠΙ, όταν ο Αναπεμπόμενος Νόμος, αφορά κατ' ουσίαν κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο που προσφέρει αγαθά ή υπηρεσίες ή πωλεί και συνάπτει σύμβαση για σκοπούς σχετικούς με την άσκηση της επιχείρησης του. Δεύτερον, ουδεμία τεκμηρίωση περιέχει ως προς την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.

Ενόψει των ανωτέρω, το άρθρο 3 του Νόμου αντικείται στο Άρθρο 25 του Συντάγματος της Δημοκρατίας και, κατά προέκταση, είναι ασύμβατο και με το Άρθρο 35 του Συντάγματος της Δημοκρατίας που απαιτεί (μεταξύ άλλων) από τη Βουλή των Αντιπροσώπων να διασφαλίζει – όταν νομοθετεί – την αποτελεσματική εφαρμογή των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών του Μέρους II (που περιλαμβάνει το Άρθρο 25).

Ασυμβατότητα του ορισμού «πιολύ μικρή επιχείρηση» στο άρθρο 2 του Αναπεμπόμενου Νόμου με το Άρθρο 28 του Συντάγματος

Το Άρθρο 28.1 του Συντάγματος της Δημοκρατίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται για τύχωνις λαης προστασίας και μεταχειρίσεως.».

Σύμφωνα με την ερμηνευτική αυτής της διάταξης νομολογία, η εκ του ως άνω Άρθρου αναφυδμενη Αρχή της Ισότητας επιτρέπει την εκ του Νομοθέτη διενέργεια εύλογων διαφοροποιήσεων μεταξύ ατόμων, τάξεων ατόμων ή καταστάσεων, εφόσον δικαιολογούνται από τις εγγενείς διαφορετικές περιστάσεις πραγμάτων που ισχύουν για αυτές.

Στο άρθρο 2 του Νόμου ορίζεται η έννοια της «πολύ μικρής επιχείρησης», ως οι επιχειρήσεις, οι οποίες κατά την ημερομηνία κλεισμάτος του ισολογισμού τους δεν υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον δύο εκ των τριών κριτηρίων που τίθενται νομοθετικά, με αναφορά σε καθορισμένο σύνολο ενεργητικού, κύκλο εργασιών και μέσο δρόμο απασχαλούμενων

Συνάγεται ότι τα ως μέντον, νομοθετικά καθορισμένα κριτήρια, έχουν τεθεί κατόπιν συζήτησης στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, χωρίς όμως να τεκμηριώνεται ο τρόπος που αυτά τέθηκαν. Συναφώς, δημιουργείται άνευ αιτιολογίας νομοθετική διάκριση, διότι χορηγεί δικαίωμα σε δύο ομάδες εμπίπτοντων στο πεδίο εφαρμογής του αναφερόμενου Νόμου, ενώ ταυτόχρονα στέρει αυτό το δικαίωμα από δύο άλλες εξαιρούνται από αυτό το πεδίο, δηπώς προσδιορίζεται δια των χριστηρίων τους τίθενται νομοθετικά, με αναφορά σε χρηματικά ποσά και αριθμό απασχαλούμενων ατόμων, που δεν προσδιορίζεται πως καθορίστηκαν.

Η δια της χρηματικής και αριθμητικής οριοθέτησης προσαναφερόμενη διάκριση είναι αυθαίρετη, καταστραμμένης την εκ του Αρθρου 28 του Συντάγματος της Δημοκρατίας απορρέουσα Αρχή της Ισότητας, διότι ελλείπει στό το προσίμιο του αναφερόμενου Νόμου ή από τα προταρασκευαστικά του έγγραφα οποιαδήποτε επεξήγηση ως προς το εύλογο αυτής της οριοθέτησης.

Ενωσιακό Δίκαιο

Για σκοπούς αξιολόγησης των διατάξεων που εισάγουν τις εν λόγω απαιτήσεις, οι οποίες επηρεάζουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες πης ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και εγκατάστασης, σχετικά από απόψεως δικαίου της Ένωσης, είναι τα Αρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ, 16 του Χάρτη και η Οδηγία 2006/123.

Ασυμβατότητα του άρθρου 3 του Αναπεμπόμενου Νόμου με το άρθρο 16 της Οδηγίας 2006/123

Η οδηγία 2006/13, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτής, εφαρμόζεται στις υπηρεσίες παρόχων εγκατεστημένων σε κράτος μέλος. Επιπλέον, κατά το άρθρο 4, σημείο 1, της οδηγίας αυτής, ως «υπηρεσία», για τους σκοπούς της εν λόγω σδημίας, αρίζεται κάθε μη μισθωτή οικονομική δραστηριότητα που ασκείται κατά κανόνα έναντι αμοιβής, κατά το άρθρο 57 ΣΔΕΕ. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/123 αποκλείει, απότομο, ένα σύνολο δραστηριοτήτων από το πεδίο εφαρμογής της.

Η οδηγία για τις υπηρεσίες έχει εφαρμογή στις απαιτήσεις που επηρεάζουν την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή την δσκησή της. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 7, η έννοια της απαιτησης καλύπτει κάθε υποχρέωση, απαγόρευση, προϋπόθεση ή άλλο δριο που επιβάλλεται σε παρόχους υπηρεσιών (ή αποδέκτες υπηρεσιών). Η έννοια καλύπτει κάθε τέτοια υποχρέωση, απαγόρευση, προϋπόθεση ή δριο που προβλέπεται στις νομοθετικές, κανονιστικές ή διαικητικές διατάξεις σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Ως εκ των συντέρω, το άρθρο 3 του Αναπεμπόμενου Νόμου, το οποίο καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του Νόμου σε κάθε ρήτρα σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ πωλητή ή προμηθευτή και μίας πολύ μικρής επιχείρησης και η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, σε συνδυασμό με τον οριαμό της «επιχειρησης» που διδεται στο άρθρο 2 του Νόμου⁵, επηρεάζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, καθότι θέτει δρους και δρια στις συμβάσεις που συνάπτουν πωλητές και προμηθευτές, ως οι έννοιες αυτές καθορίζονται στον εν λόγω Νόμο.

⁵ «Επιχειρηση περιλαμβάνει κάθε μονάδα φορέα, ανεξάρτητα από τη νομική του μορφή, όχι τον τρόπο χρηματοδότησης του, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα στη Δημοκρατία, όπως ενδεικτικά είναι ...»

Η ας άνω πρόνοια συγχρούεται με την Οδηγία 2006/123 και ιδίως με το άρθρο 16⁶ αυτής, το οποίο απαγορεύει στα κράτη μέλη να εξαρτούν την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή την άσκησή της από απαιτήσεις που δεν δικαιολογούνται από έναν από τους τέσσερις λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 3. Επιπλέον, κάθε τέτοια απαιτηση θα πρέπει να τηρεί τις αρχές της μη εισαγωγής διακρίσεων, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. Κατ' ουσίαν το άρθρο 16 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να μην επιβάλλουν τις δικές τους απαιτήσεις στους εισερχόμενους παρόχους υπηρεσιών, εκτός από τις περιπτώσεις που τούτο δικαιολογείται για τους τέσσερις λόγους που απαριθμούνται στο άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 3.

Στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο δεν παρέχεται σχετική τεκμηρίωση που να τεκμηριώνει ότι η εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον εφόσον είναι αναγκαία για λόγους προστασίας της δημόσιας τάξης, της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας υγείας ή του περιβάλλοντος, οι οποίες είναι έννοιες του ενωσιακού δικαίου. Οι έννοιες αυτές δέχονται παγίως από το ΔΕΕ στενή ερμηνεία, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει πραγματική και αισθαντή απειλή κατά θεμελιώδους κοινωνικού συμφέροντος και ότι έγκειται στο κράτος μέλος που επικαλείται στόχους δημόσιου συμφέροντος να αποδείξει τον υφιστάμενο κίνδυνο⁷.

⁶ «1. Τα κράτη μέλη αέρινται το δικαίωμα πων παρόχων υπηρεσιών να παρέχουν υπηρεσίες σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό στο οποίο εδρεύουν.
Το κράτος μέλος στο οποίο παρέχεται η υπηρεσία εξασφαλίζει την ελεύθερη πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών και την ελεύθερη άσκηση της υπηρεσίας του.
Τα κράτη μέλη δεν εξαρτούν την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή την άσκησή της στο έδαφος τους από απαιτήσεις που δεν τηρούν τις ακόλουθες αρχές:
α)μη εισαγωγή διακρίσεων. Ως απαιτήσεις δεν πρέπει να εκτίμουν, όμεσα ή έμμεσα, διακρίσεις ανάλογα με την ιθαγένεια ή, όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, ανάλογα με τα κράτος μέλος στο οποίο εδρεύουν.

β)αναγκαιότητα. Ως απαιτήσεις πρέπει να δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας ή πραστισίας του περιβάλλοντος.
γ)αναλογικότητα: ως απαιτήσεις πρέπει να είναι κατάλληλες για να εξασφαλίσουν την υλοποίηση του επιδικιασμένου στόχου και να μην υπερβαίνουν το άριστο που είναι απιραντήριο με την επίτευξη του στόχου.»

⁷ βλέπε απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, Οπερα. υπόθεση C-36/02. Ήσυν αφορά τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια, βλέπε απόφαση της 14ης Μαρτίου 2000, Église de Scientologie, υπόθεση C54/99, παράγραφος 17. Σχετικά με τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια υγεία, βλέπε απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Επιτροπή κατά Αυστρίας, υπόθεση C-257/05, παράγραφος 25.

Ως εκ των ανωτέρω, ο Αναπεμπόμενος Νόμος επιβάλλει όρους και όρια στην άσκηση της παροχής υπηρεσιών από παρόχους εγκαταστημένους σε άλλα κράτη μέλη, κατά τρόπο που συγκρούεται με το άρθρο 16 της Οδηγίας 2006/123.

Ασυμβαστότητα του ορισμού του όρου «πρόλυ μικρή επιχείρηση» του άρθρου 2 και του άρθρου 3 του Αναπεμπόμενου Νόμου με τα Άρθρο 49 και 56 ΣΔΕΕ

Ακόμη και στο βαθμό που ο Αναπεμπόμενος Νόμος, αφορά υπηρεσίες που δεν εμπίπουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 123/2006, ως είναι οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, όπως αυτές που αφορούν τράπεζες, πιστώσεις, ασφαλίσεις και αντασφαλίσεις, επτογγελματικές ή πρωσωπικές συντάξεις, χρεόγραφα, επενδύσεις, ταμεία, πληρωμές, συμβουλές επενδύσεων, οι εθνικοί κανόνες σχετικά με τις εξαιρούμενες υπηρεσίες πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες του ενωσιακού δικαίου, ιδίως την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, τις οποίες έγγυώνται τα άρθρα 49 και 56 της ΣΔΕΕ. Επίσης, για πιούχες της πρόσβασης και/ή άσκησης των εν λόγω υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από την Οδηγία επίσης εφαρμόζονται τα εν λόγω άρθρα της ΣΔΕΕ.

Σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΔΕΕ, τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη μπορεί πάντως να επιτρέπονται εφόσον επιδιώκουν σκοπό γενικού συμφέροντος, είναι πρόσφορα για την επίτευξη του σκοπού αυτού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο προς την επίτευξή του μέτρο (βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016, Röperl, C-187/15, EU:C:2016:550, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Συναφώς, το άρθρο 3 του Αναπεμπόμενου Νόμου συγκρούεται, για τις υπηρεσίες που εξασφαλίζονται από την πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας 2006/123 και στην έκταση της οποίας σχετική απαλτηση δεν καλύπτεται από την εν λόγω Οδηγία, με το άρθρο 49 της ΣΛΕΕ, καθότι η εθνική ρύθμιση, η οποία θέτει περιορισμούς στην άσκηση της παροχής υπηρεσιών, δεν τεκμηριώνεται και/ή στοιχειοθετείται με τον τρόπο που επιβάλλει η νομολογία του ΔΕΕ, ήτοι μέσω της τεκμηρίωσης της προστασίας δημοσίου συμφέροντος, τηρουμένων των αρχών της αναλογικότητας και ακοπιμότητας.

Σημειώνεται ότι το ΔΕΕ φαίνεται να απαιτεί τη ρητή επίκληση της επιτρεπόμενης εξαίρεσης/περιορισμού κατά το χρόνο όπου το αρμόδιο πολιτειακό δργανό θεσπίζει την επίμοχη νομική διάταξη, χωρίς να θεωρεί επαρκή την επίκληση τέτοιας εξαίρεσης περιορισμού από το κράτος μέλος, όταν το τελευταίο επιχειρεί να παρουσιάσει την εν λόγω διάταξη ως συμβιστή με το ενωσιακό δίκαιο, στα πλαίσια εκδικαζόμενης προσφυγής κατά του κράτους μέλους ενώπιον του ΔΕΕ.⁶

Επιπλέον, ο ορισμός της «πολύ μικρής επιχειρησης» στο άρθρο 2 του Αναπεμπόμενου Νόμου, που τυγχάνει της προστασίας του Νόμου, καθότι δεν διαπιστώνεται στη βάση ποιών παραμέτρων καθορίστηκαν τα τρία κριτήρια που περιλαμβάνονται στο Νόμο, σε περίπτωση που ο ακοπός είναι η προστασία των Κυπριακών επιχειρήσεων, τότε συγκρούεται με τα άρθρα 56 και 49 της ΣΛΕΕ που κατοχυρώνει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, καθότι εισάγεται έμμεση διάκριση.

Ειδικότερα, αποτελεί πάγια νομολογία του ΔΕΕ ότι ο όρος «περιορισμός» στα άρθρα 56 και 49 ΣΛΕΕ καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα μέτρα που, μολονότι εφαρμόζονται χωρίς διάκριση βάσει υπηκοότητας, εντούτοις μπορούν να παρεμποδίσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελεύθερίας εγκαταστάσεως και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών⁷.

⁶ Απόφαση ημερ. 24.4.2012 του ΔΕΕ στην Υπόθεση C-571/10

⁷ Αποφάσεις της 21ης Απριλίου 2005, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-140/03, EU:C:2005:242, σκέψη 27, και της 21ης Οκτωβρίου 2010, Ιδρυμα Τύπου, C-81/08, EU:C:2010:622, σκέψη 54

Συνεπώς, ο όρος αυτός καλύπτει τις λαμβανόμενα από κράτος μέλος μέτρα τα οποία, μολονότι εφαρμόζονται αδιακρίτως, επηρεάζουν την πρόσβαση στην αγορά των επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών και παρακαλύουν κατ' αυτόν τον τρόπο το εμπόριο εντός της Ένωσης¹⁰. Άλλωστε, η αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών παράγει μποτελέσματα τόσο υπέρ του παρέχοντος τις υπηρεσίες δυσοικονόμησης όσο και υπέρ του αποδέκτη τους¹¹.

Τα ως άνω τίθενται λαμβανομένης μπύψη της αναφοράς που γίνεται στην Έκθεση της αρμάδιας Καινοβουλευτικής Επιτροπής, ότι «Σύμφωνα με τους εισηγητές της πρότασης νόμου, είναι επιλακτική η συνάγκη προστασίας των πολύ μικρών επιχειρήσεων από καταχρηστικές ρήτρες που περιλαμβάνονται σε συμβάσεις, δεδομένου ότι οι πλειοτες κυπριακές επιχειρήσεις είναι στην ουσία οικογενειακές επιχειρήσεις και δε διαφέρουν κατά πολύ από τη διαπραγματευτική δύναμη που έχουν οι καταναλωτές κατά τη σύναψη συμβάσεων».

Ως εκ των ανωτέρω, εάν τα τιθέμενα κριτήρια τέθηκαν με σκοπό την προστασία των κυπριακών επιχειρήσεων και καθορίστηκαν με βάση τα δεδομένα των κυπριακών επιχειρήσεων, ενώ οι επιχειρήσεις από άλλα κράτη μέλη που δραστηριοποιούνται οικονομικά στην Κύπρο, δεν μπορούν να θεωρηθούν «πτολύ μικρές επιχειρήσεις» σύμφωνα με την έννοια του νόμου, ώστε να τύχουν της προστασίας του Νόμου, τότε τα εθνικά μέτρα εισάγουν ανεπίτρεπτη έμμεση διάκριση κατά παράβαση των άρθρων 49 και 56 της ΣΔΕΕ.

¹⁰ Απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, Επιτροπή κατά Ιστοίας, C-518/06, EU:C:2009:270, σκέψη 64 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹¹ Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional και Bwin International, Συλλογή 2009, σ. I-7633, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Ασυμβατότητα των άρθρων 3, 5(4) και 8 του Αναπεμπόμενου Νόμου με Αρθρο 16 του Χάρτη

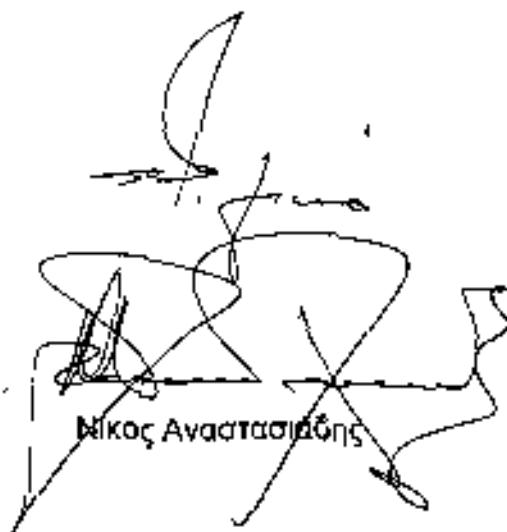
Το άρθρο 16 του χάρτη κατοχυρώνει την επιχειρηματικά ελευθερία. Σύμφωνα με το ΔΕΕ η παρεχόμενη από τη διάταξη αυτή προστασία περιλαμβάνει την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, την ελευθερία των συμβάσεων και τον ελεύθερο ανταγωνισμό (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 42).

Οι διατάξεις των άρθρων 3, 5(4) και 8 του Αναπεμπόμενου Νόμου, συνιστούν επέμβαση στην άσκηση της επιχειρηματικής ελευθερίας και, ειδικότερα, της συμβατικής ελευθερίας, αλλά και της δικησης επιχείρησης την οποία διαθέτουν καταρχήν οι επιχειρήσεις έναντι των αντισυμβαλλόμενων τους τόσο για καθορισμό του περιεχομένου των μεταξύ τους συμβάσεων, όσο και για ελεύθερη άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

Καίτοι, κατά το άρθρο 52. παράγραφος 1, του Χάρτη, επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στην σύσκηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με αυτόν, υπό την προϋπόθεση ότι οι ως άνω περιορισμοί προβλέπονται σπό τον νόμο, δεν θίγουν το ουσιαστικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών και ότι, τηρουμένης της θρησκευτικής της αναλογικότητας, είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται προσγματικά σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2013, McDonagh, C-12/11, EU:C:2013:43, σκέψη 61), εντούτοις, στη βάση των ίδιων αναλογικά αναφέρθηκαν πιο πάνω, τέτοια τεκμηρίωση δεν υφίσταται εν προκειμένω. Συναφώς τα άρθρα 3, 5(4) και 8 του Αναπεμπόμενου Νόμου συγκρούονται με το άρθρο 16 του Χάρτη.

2. Με βάση τα προαναφερόμενα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων μη εμμείνει στην απόφασή της, αποδεχόμενη την Αναπομπή. Παρακαλείται η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να ακούσει, σχετικά με την παραύσα Αναπομπή, το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Κοιν.: - Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας

- Υπουργό Οικονομικών
- Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας
- Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου

Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΩΝ ΡΗΤΡΩΝ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ
ΕΙΣΟΔΥ ΣΥΝΑΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2019

Συνοπτικός
τίτλος.

1. Ο περί Καταχρηστικών Ρητρών σε Επιχειρηματικές
Συμβάσεις που Συνάπτονται από Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
Νόμος του 2019.

Ερμηνεία.

2. (1)Στον ταρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει
διαφορετικά-

«δικαστήριο» σημαίνει αρμόδιο επαρχιακό δικαστήριο·

«εμπόριο» σημαίνει κάθε φύσεως οικονομική δραστηριότητα
και περιλαμβάνει την προμήθεια φαγητών και την προμήθεια
υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων παντός είδους
χρηματοοικονομικές υπηρεσίες·

«επιχείρηση» περιλαμβάνει κάθε μονάδα/ φορέα, ανεξάρτητα
στόχη τη νομική του μορφή, και τον τρόπο χρηματοδότησης του,
που αφοεί οικονομική δραστηριότητα στη Δημοκρατία, όπως
ενδεικτικά είναι οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη
δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρείες
ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική
δραστηριότητα, είτε είναι νομικά είτε είναι φυσικά πρόσωπα·

«πιού μικρές επιχειρήσεις» σημαίνει επιχειρήσεις οι οποίες κατά την πρερομηνία κλεισμάτος του ιαθλογισμού τωνς δεν υπερβαίνουν τα όρια τουλάχιστον των δύο από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:

α) σύνολο ενεργητικού (περιουσιακών σποιχείων): επτακόσιες χιλιάδες ευρώ (€700.000),

β) καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: ένα εκατομμύριο ευρώ (€1.000.000),

γ) μέσος όρος απασχολουμένων κατά τη διάρκεια της περιόδου: τρία (3) άτομα.

«οικονομική δραστηριότητα» σημαίνει δραστηριότητα που ασκείται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα με σκοπό τον προσπορισμό εισοδήματος και κέρδους στο πλαίσιο λειτουργίας της σγοράς, όπως ενδεικτικά είναι η παραγωγή και διακίνηση αγαθών, η παροχή υπηρεσιών, η διεξαγωγή εμπορίου, η εκτέλεση έργων και άλλων συναφών μορφών νόμιμων δραστηριοτήτων, που αποσκοπούν στον προσπορισμό εισοδήματος ή κέρδους.

«προμηθευτής» σημαίνει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο προμηθεύει αγαθό ή υπηρεσίες και το οποίο κατά την κατάρποση αύμβασης στην οποία εφαρμόζεται ο παρών Νόμος,

ενεργεί για σκοπούς σχετικούς με την μάσκηση της επιχείρησής του.

«πωλητής» σημαίνει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο πωλεί αγαθά και το οποίο κατά τη σύναψη σύμβασης στην οποία εφαρμόζεται ο παρών Νόμος ενεργεί για σκοπούς σχετικούς με την μάσκηση της επιχείρησής του.

- Πεδίο εφαρμογής.
- 3.-
(1) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4, ο παρών Νόμος τυγχάνει εφαρμογής σε κάθε ρήτρα σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ πωλητή ή προμηθευτή και μιας πολύ μικρής επιχείρησης και η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπρογμάτευσης.
- (2) Όταν ρήτρα σύμβασης είναι διστυπωμένη κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, καιμά αιμφιβήγηση του θεμού χαρακτήρα της δεν επιτρέπεται, εφόσον αυτή αφορά-
- (α) Τον καθορισμό του κύριου αντικειμένου της σύμβασης, ή
- (β) την αντιπροσωπευτικότητα της τιμής ή του ανταλλάγματος για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που πωλήθηκαν ή παρασχέθηκαν.
- (3) Για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, ρήτρα θεωρείται ότι δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπρογμάτευσης, όταν

έχει συνταχθεί εκ των προτέρων και η πολύ μικρή επιχείρηση
εκ των πραγμάτων δεν ήταν δυνατό να επηρεάσει το
περιεχόμενό της, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε προστιθετική
του για τον ακοπό αυτό.

(4) Το γεγονός ότι για ορισμένα στοιχεία κάποιας ρήτρας ή για
μια μεμονωμένη ρήτρα υπήρξε στομική διαπραγμάτευση δεν
αποκλείει την εφαρμογή του παρόντος Νόμου στο υπόλοιπό
μέρος μιας σύμβασης, εφόσον η συνολική αξιολόγηση οδηγεί
στο συμπέρασμα ότι, παρ' όλα αυτά, πρόκειται για συνήθη
προκαθορισμένη σύμβαση.

(5) Εναπόκειται στον πωλητή ή στον προμηθευτή που
ισχυρίζεται ότι μια ρήτρα υπήρξε αντικείμενο στομικής
διαπραγμάτευσης να το αποδείξει.

(6) Οι διατάξεις του παρόντος Νόμου εφαρμόζονται με τις
ανάλογες φραστικές αναπροσαρμογές και στις ρήτρες
συμβάσεων για πώληση, μίσθωση ή οποιαδήποτε άλλη
διέρθεση ακίνητης ιδιοκτησίας.

Εξαιρέσεις.

4. Από την εφαρμογή του παρόντος Νόμου εξαιρούνται-

(α) Οι συμβάσεις έργασίας-

(β) οι συμβάσεις που αφορούν κληρονομικά δικαιώματα.

(γ) οι συμβάσεις που αφορούν θέματα οικογενειακού δικαίου·

(δ) οι συμβάσεις που αφορούν τη σύσταση και την οργάνωση επιχειριών ή συνεταιρισμών· και

(ε) οι ρήτρες που ενσωματώθηκαν με σκοπό τη συμμόρφωση με-

(i) νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις της Δημοκρατίας, ή

(ii) πρόνοιες ή αρχές διεθνών συμβάσεων στις οποίες η Δημοκρατία είναι συμβαλλόμενο μέρος.

Καταχρηστικές ρήτρες. 5.-
(1) Με την επιφύλαξη του άρθρου 7 και για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, τηρουμένων των εδαφίων (2) και (3) του παρόντος άρθρου, «καταχρηστική ρήτρα» θεωρείται κάθε ρήτρα η οποία, παρά την απαιτηση καλής πίστης, δημιουργεί σε βάρος της πολύ μικρής επιχειρησης σημαντική ανισότητα ανάμεσα στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των μερών που απορρέουν από τη σύμβαση.

(2) Με την επιφύλαξη των προνοιών του άρθρου 7, η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα μιας ρήτρας γίνεται, αφού

ληφθεύμν υπόψη η φύση των αγαθών ή των υπηρεσιών που σποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, δλες οι κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης περιστάσεις που περιβάλλουν την εν λόγω σύμβαση, καθώς και δλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης σπό την οποία αυτή εξαρτάται.

(3) Για να διαπιστωθεί κατά πόσο μια ρήτρα ικανοποιεί την απαίτηση Καλής πίστης, Αμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη τα ακόλουθα-

(α) Η διαπραγματευτική δύναμη των μερών·

(β) αν η πολύ μικρή επιχείρηση δέχθηκε οποιεσδήποτε παροτρύνσεις, για να συμφωνήσει στη ρήτρα·

(γ) πν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες πωλήθηκαν ή προμηθεύτηκαν κατόπιν ειδικής παραγγελίας της πολύ μικρής επιχείρησης, και

(δ) ο βαθμός στον οποίο ο πωλητής ή ο προμηθευτής χειρίστηκαν δίκαια την πολύ μικρή επιχείρηση.

(4) Ανεξάρτητα σπό τις διατάξεις των εδαφίων (1), (2) και (3), για τους ακοπούς του παρόντος Νόμου «καταχρηστική ρήτρα» θεωρείται κάθε ρήτρα σε δανειακή σύμβαση ή σύμβαση

πιστωτικής διευκόλυνσης εξασφαλιζόμενη επαρκώς και πλήρως με υποθήκη ακυρήτου, η οποία προνοεί επιπροσθέτως κυμαινόμενη εξασφάλιση επί ακίνητης ιδιοκτησίας καθ' ότι του ενεργητικού της πολύ μικρής επιχείρησης, σύμφωνα με τον Κεφ.113, περί Εταιρειών Νόμο, εκτός εάν η εν λόγω ρήτρα είναι 9 του 1968· απαλήση του διανειδιλήπτη.

- 76 του 1977
- 17 του 1979
- 105 του 1985
- 198 του 1986
- 19 του 1990
- 41(Ι) του 1994
- 15(Ι) του 1995
- 21(Ι) του 1997
- 82(Ι) του 1999
- 149(Ι) του 1999
- 2(Ι) του 2000
- 135(Ι) του 2000
- 151(Ι) του 2000
- 76(Ι) του 2001
- 70(Ι) του 2003
- 167(Ι) του 2003
- 92(Ι) του 2004
- 24(Ι) του 2005
- 129(Ι) του 2005
- 130(Ι) του 2005

98(l) του 2006
124(l) του 2006
70(l) του 2007
71(l) του 2007
131(l) του 2007
186(l) του 2007
87(l) του 2008
41(l) του 2009
49(l) του 2009
99(l) του 2009
42(l) του 2010
60(l) του 2010
88(l) του 2010
53(l) του 2011
117(l) του 2011
145(l) του 2011
157(l) του 2011
198(l) του 2011
64(l) του 2012
98(l) του 2012
190(l) του 2012
203(l) του 2012
6(l) του 2013
90(l) του 2013
74(l) του 2014
75(l) του 2014

18(I) του 2015
62(I) του 2015
63(I) του 2015
89(I) του 2015
120(I) του 2015
40(I) του 2016
90(I) του 2016
97(I) του 2016
17(I) του 2017
33(I) του 2017
51(I) του 2017
37(I) του 2018
83(I) του 2018
149(I) του 2018.

(5) Ανεξάρτησα από τις διατάξεις των εδαφίων (1), (2), (3) και (4), για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου «καταχρηστική ρήτρα» θεωρείται κάθε ρήτρα με την οποία υπολογίζεται το επιτόκιο και περιγράφεται ο τρόπος υπολογισμού του επιτοκίου στη βάση των τρακοσίων εξήντα (360) ημερών ή άλλου αριθμού ημερών, αντί στη βάση των τριακοσίων εξήντα πέντε (365) ή τριακοσίων εξήντα έξι (366) ημερών, σε περίπτωση δίσεκτου έτους.

Παράρτημα.

(6) Το Παράρτημα του παρόντος Νόμου περιέχει ενδεικτικό και μη εξαντλητικό κατάλογο ρητρών που δυνατό να θεωρηθούν

καταχρηστικές.

Συνέπειες 6.-**(1)** Παρά τις διατάξεις του περί Συμβάσεων Νόμου,
καταχρηστικών καταχρηστική ρήτρα σε σύμβαση μεταξύ πωλητή ή
ρητρών, προμηθευτή και πολύ μικρής επιχείρησης δε δεσμεύει την
Κεφ. 149. πολύ μικρή επιχείρηση.

22(I) του 1995

99(I) του 2013.

(2) Η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλομένους, εκτός αν αυτή δε δύναται να συνεχίσει να υφίστανται χωρίς την καταχρηστική ρήτρα.

Ερμηνευτικοί 7.-**(1)** Ο πωλητής ή ο προμηθευτής οφείλει να διασφαλίζει ότι, κανόνες για σε περίπτωση γραπτών συμβάσεων, οι ρήτρες διατυπώνονται με σαφή και κατανοητό τρόπο και σε περίπτωση αμφιβολίας για την έννοια μιας γραπτής ρήτρας, υπερισχύει η ευνοϊκότερη συμβάσεις.

(2)(a) Με την επιφύλαξη της παραγράφου (α) του εδεφίου (3) του δρόμου 5, ο παρών Νόμος ερμηνεύεται λαμβανομένης υπόψη της σύγκρισης των χαρακτηριζόντων τα συμβαλλόμενα μέρη επιπέδων οικονομικής ισχύος και τεχνογνωσίας της σχετιζόμενης με το αντικείμενο σύμβασης, αντιστοίχως.

(β) Ο παρών Νόμος δεν εφαρμόζεται και ούτε

ερμηνεύεται μεμονωμένα σε όρους σύμβασης που έμπήπιουν στο πεδίο εφαρμογής του, χωρίς συμμόρφωση με την παράγραφο (α).

Επιλογή εφαρμοστέου δικαίου. 8. Παρά την ύπαρξη οποιοσδήποτε συμβατικής ρήτρας η οποία καθιστά ή σκοπεί να καταστήσει εφαρμοστέο στη σύμβαση το δίκαιο άλλης επικράτειας, πλην των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο παρών Νόμος τυγχάνει εφαρμογής, αν εκάτερον ή και τα δύο από τα πιο κάτω συντρέχουν, δηλαδή:

(α) Η ρήτρα αυτή, κατά την κρίση του δικαιοσηρίου, έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή δικαίου κατώτερης προστασίας από την προστασία που παρέχεται με τον παρόντα Νόμο, ή

(β) κατά τη σύναψη της σύμβασης η πολύ μικρή επιχείρηση είχε έδρα είτε τη Δημοκρατία είτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα αναγκαία μέτρα για τη σύναψη ή την εκπλήρωση της σύμβασης είχαν ληφθεί στη Δημοκρατία είτε σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την πολύ μικρή επιχείρηση ή από άλλους για λογαριασμό της πολύ μικρής επιχείρησης.

Παρεμπόδιση της 9.-(1) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7, το

συνεχιζόμενης δικαστήριο δύναται να εξετάζει κατόπιν αίτησης κατά πόσο χρήσης σποιαδήποτε συμβατική ρήτρα είναι καταχρηστική.
καταχρηστικών
ρητρών.

- (2) Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκδικάζεται οποιαδήποτε αίτηση δυνάμει του εδαφίου (1) έχει εξουσία,
Κεφ. 6. τηρουμένων των διατάξεων του περί Πολιτικής Δικονομίας
11 του 1965 Νόμου, των περί Δικαστηρίων Νόμων και των περί Πολιτικής
161 του 1989 Δικονομίας Διαδικαστικών Κανονισμών, να εκδώσει
228 του 1989 51(i) του 1999 απαγορευτικό διάταγμα, περιλαμβανομένου και προσωρινού
134(i) του 1999 διατάγματος, με το οποίο να διατάσσει-
58(i) του 2003
66(i) του 2004
138(i) του 2006
62(i) του 2014
101(i) του 2014
138(i) του 2014
109(i) του 2018.

14 του 1960
50 του 1962
11 του 1963
8 του 1969
40 του 1970
58 του 1972
1 του 1980
35 του 1982
29 του 1983
91 του 1983
16 του 1984

51 του 1984
83 του 1984
93 του 1984
18 του 1985
71 του 1985
89 του 1986
96 του 1986
317 του 1987
49 του 1988
84 του 1990
136 του 1991
149 του 1991
237 του 1991
42(1) του 1992
43(1) του 1992
102(1) του 1992
26(1) του 1993
82(1) του 1995
102(1) του 1996
4(1) του 1997
53(1) του 1997
90(1) του 1997
27(1) του 1998
53(1) του 1998
110(1) του 1998
34(1) του 1999
146(1) του 1999
41(1) του 2000
32(1) του 2001
40(1) του 2002
80(1) του 2002
140(1) του 2002
206(1) του 2002
17(1) του 2004
165(1) του 2004

268(I) του 2004
21(I) του 2006
98(I) του 2007
170(I) του 2007
76(I) του 2008
81(I) του 2008
118(I) του 2008
119(I) του 2008
36(I) του 2009
129(I) του 2009
138(I) του 2009
19(I) του 2010
166(I) του 2011
30(I) του 2013
46(I) του 2014
191(I) του 2014
29(I) του 2017
109(I) του 2017.

Δ.Ν. ΤΟΜΟΣ II

Σελ. 120,
Εφημερίδα της
Κυβέρνησης,
Παράρτημα
Τρίτο:

20.5.1954
21.6.1956
8.5.1958.

Επίσημη
Εφημερίδα,
Παράρτημα
Δεύτερο:

12.12.1960
19.11.1964
14.10.1965

23.12.1965
29.1.1969
24.10.1969
6.10.1972
18.1.1974
4.6.1976
3.2.1978
25.5.1980
3.9.1982
31.12.1983
25.4.1986
14.11.1986
27.2.1987
12.2.1988
12.10.1990
29.12.1990
23.10.1992
23.12.1992
12.3.1993
2.4.1993
19.11.1993
24.2.1995
3.3.1995
2.2.1996
23.2.1996
5.7.1996
19.7.1996
27.9.1996
18.10.1996
1.11.1996
11.12.1996
13.6.1997
25.7.1997
6.2.1998
8.5.1998

3.7.1998
29.5.1998
27.11.1998
23.12.1999
29.12.2000
1.6.2001
21.12.2001
10.1.2002
3.10.2002
23.1.2003
4.7.2003
18.7.2003
14.11.2003
21.5.2004
17.12.2004
20.5.2004
17.12.2004
21.1.2005
20.1.2006
27.1.2006
5.12.2007
20.2.2009
23.7.2010
9.9.2011
26.9.2014
6.2.2015
28.7.2017
24.10.2017
27.4.2018
16.11.2018.

(α) Την διμεση παύση και/ή τη μη επανάληψη της χρησιμοποίησης της περί ης η αίτηση καταχρηστικής

ρήτρας, και/ή

(β) την εντός ορισμένης προθεσμίας λήψη γέτοιων διορθωτικών, κατά την κρίση του δικαστηρίου, μέτρων τρος άρση της παράνομης κατάστασης που δημιουργήσε η χρησιμοποίηση της περί ης ή αίτηση καταχρηστικής ρήτρας, και/ή

(γ) τη δημοσίευση του συνόλου ή μέρους της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου ή τη δημοσίευση επανορθωτικής ανακοίνωσης, με σκοπό την εξάλειψη των τυχόν συνεχιζόμενων επιπτώσεων της χρησιμοποίησης της περί ης ή αίτηση καταχρηστικής ρήτρας, και/ή

(δ) οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ή μέτρο κρίνεται αναγκαίο ή εύλογο υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης.

Έναρξη της
ισχύος του
παρόντος Νόμου.
Δημοκρατίας.

10. Ο παρών Νόμος τίθεται σε ισχύ τέσσερις (4) μήνες μετά την ημέρα δημοσίευσης του στην Επίσημη Εφημερίδα της

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

[Άρθρο 5(6)]

ΡΗΤΡΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΟΥΝ ΩΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ

1. Ρήτρες που έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα-

- (α) να αποκλείουν ή να περιορίζουν την εκ του νόμου ευθύνη του πωλητή ή τον προμηθευτή της πολύ μικρής επιχείρησης, σε περίπτωση θανάτου ή σωματικής βλάβης μελών και/ή υπαλλήλων και/ή αντιπροσώπων και/ή πελατών της πολύ μικρής επιχείρησης που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη του ίδιου του πωλητή ή του προμηθευτή.
- (β) να αποκλείουν ή να περιορίζουν κατά τρόπο ανάρμοστο τα εκ του νόμου δικαιώματα της πολύ μικρής επιχείρησης έναντι του πωλητή ή του προμηθευτή ή άλλου συμβαλλόμενου μέρους, σε περίπτωση μη πλήρους ή μερικής εκτέλεσης ή πλημμελούς εκτέλεσης οποιασδήποτε από τις συμβατικές υποχρεώσεις εκ μέρους του πωλητή ή του προμηθευτή, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συμψηφισμού οφειλής έναντι του πωλητή ή του προμηθευτή με απαίτηση που θα είχε η πολύ μικρή επιχείρηση έναντι αυτού.
- (γ) να αποκλείουν το δικαίωμα υπαναχώρησης της πολύ μικρής επιχείρησης, ενώ η εκτέλεση των υποχρεώσεων του πωλητή ή του προμηθευτή υπόκειται σε όρο ή εκπλήρωση του οποίου εξαρτάται από τη βιώσιμητη του και μόνο.

- (δ) να επιτρέπουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή να παρακρατεί τα ποσά του όχι καταβάλει η πολύ μικρή επιχείρηση, όταν η πολύ μικρή επιχείρηση υποναχωρώντας δε δέχεται να συνάψει ή να εκτελέσει τη σύμβαση, χωρίς να προβλέπεται δικαίωμα της πολύ μικρής επιχείρησης να λάβει ισοδύναμη αποζημίωση από τον πωλητή ή τον προμηθευτή, όταν ο τελευταίος είναι το μέρος που υποναχωρεί;
- (ε) να επιβάλλουν στην πολύ μικρή επιχείρηση που δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις της διεθνάλογα υψηλή αποζημίωση;
- (στ) να επιτρέπουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή να καταγγέλλει τη σύμβαση κατά την κρίση του, ενώ η ίδια ευχέρεια δεν αναγνωρίζεται στην πολύ μικρή επιχείρηση, καθώς και να επιτρέπουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή να παρακρατεί τα προσά που έχουν καταβληθεί για παροχές που δεν έχουν ακόμα παρασχεθεί από αυτόν, στην περίπτωση που τη σύμβαση καταγγέλλει ο ίδιος ο πωλητής ή ο προμηθευτής;
- (ζ) να επιτρέπουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή να καταγγέλλει χωρίς εύλογη προειδοποίηση σύμβαση αόριστης διάρκειας, εκτός αν συντρέχει σοβαρός λόγος;
- (η) να παρατείνεται αυτομάτως η ισχύς σύμβασης ορισμένης διάρκειας στην απουσία αντίθετης δήλωσης της πολύ μικρής επιχείρησης, ενώ ως προθεσμία για τη δήλωση αυτής της βιώλησης της πολύ μικρής επιχείρησης περί μη παράτασης έχει οριστεί μια ημερομηνία που απέχει υπερβολικά από τη λήξη της σύμβασης;
- (θ) να συνάγουν αμετάκλητα την εκ μέρους της πολύ μικρής επιχείρησης αποδοχή ρητρών τις οποίες δεν είχε καμία πραγματική δυνατότητα να γνωρίζει, πριν συνάψει τη σύμβαση.

- (i) να επιτρέπουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή να τροποποιεί μονομερώς τους δρους της σύμβασης χωρίς σοβαρό λόγο ο οποίος να προβλέπεται στη σύμβαση·
- (ia) να επιτρέπουν στους πωλητές ή στους προμηθευτές να τροποποιούν μονομερώς και χωρίς σοβαρό λόγο τα χαρακτηριστικά του προς παράδοση προϊόντος ή της προς παροχή υπηρεσιας·
- (ib) να προβλέπουν ότι η τιμή των αγαθών καθορίζεται κατά τη στιγμή της παράδοσης ή να παρέχουν στον πωλητή αγαθών ή στον παρέχοντα υπηρεσίες το δικαίωμα να αυξάνει τις τιμές του, χωρίς η πολύ μικρή επιχείρηση να έχει, και οποις δύο περιπτώσεις, αντίστοιχα δικαίωμα, που να της επιτρέπει να λύει τη σύμβαση, στην περίπτωση που η τελική τιμή είναι πολύ υψηλή σε σχέση με την τιμή που συμφωνήθηκε κατά τη σύναψη της σύμβασης·
- (ig) να παρέχουν στον πωλητή ή στον προμηθευτή το δικαίωμα να καθορίζει αν τα εμπαρεύματα που παραδίδονται ή οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι σύμφωνες με τους δρους της σύμβασης ή να του παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να ερμηνεύει μια οποιαδήποτε ρήτρα της σύμβασης·
- (id) να περιορίζουν πην υποχρέωση του πωλητή ή τον προμηθευτή να πηρεί τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι εντολοδόχοι ή οι αντιπρόσωποι του ή να εξαρτά την τήρηση των υποχρεώσεων του από την τήρηση ειδικής τυπικής διαδικασίας·
- (ie) να υποχρεώνουν την πολύ μικρή επιχείρηση να εκπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις της, ενώ ο πωλητής ή ο προμηθευτής δεν εκπληρώνει τις δικές του·

- (ιστ) να προβλέπουν τη δυνατότητα εκχώρισης της σύμβασης από τον πωλητή ή στον προμηθευτή, όταν αυτή ενδέχεται να δημιουργεί ελάπιωση των εγγυήσεων για την πολύ μικρή επιχείρηση, χωρίς αυτή να είναι σύμφωνη.
- (ιζ) να καταργούν ή να παρεμποδίζουν την προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή την άσκηση ένδικων μέσων από την πολύ μικρή επιχείρηση, ιδίως με το να υποχρεώνουν την πολύ μικρή επιχείρηση να καταφεύγει αποκλειστικά σε διαιτησία μη καλυπτόμενη από νομικές διατάξεις, με το να περιορίζουν μη προσηκόντως τα αποδεικτικά μέσα της πολύ μικρής επιχείρησης ή με το να επιβάλλουν σ' αυτήν το βάρος της απόδειξης το οποίο, σύμφωνα με τα εφαρμοστέο δίκαιο, φέρει κανονικά άλλος συμβαλλόμενος.
- (η) να επιτρέπουν σε πιστωτικά ίδρυμα να απαιτεί μονομερής σύμεση εξόφληση πιστωτικής διευκόλυνσης χωρίς οποιεσδήποτε συγκεκριμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται στη σύμβαση πιστωτικής διευκόλυνσης καλή σε οποιαδήποτε νομοθεσία:

Νοείται ότι εξαιρούνται όλες οι συμβάσεις πιστωτικής διευκόλυνσης που προνοούν δρια υπερανάληψης, αφού διθεί προειδοποίηση τριάντα (30) ημερών:

Νοείται περαιτέρω ότι εξαιρούνται όλες οι συμβάσεις πιστωτικής διευκόλυνσης οι οποίες συνομολογήθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου, νοούμενου ότι η σύμεση εξόφληση πιστωτικής διευκόλυνσης θα απαιτείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- (i) Όταν ο οφειλέτης παραβεί οποιοδήποτε όρο της εν λόγω συμφωνίας πιστωτικής διευκόλυνσης, συμπεριλαμβανομένης συμφωνίας μέσω της οποίας έχει

παροχωρήσει οποιαδήποτε εξασφάλιση προς το πιστωτικό ίδρυμα,

- (ii) όταν ο οφειλέτης έχει πιωχεύσει ή εκκρεμεί αίτηση εναντίον του για κήρυξή του σε πιώχευση ή δικαστική διαδικασία η θιβία δύναται να επηρεάσει την ικανότητα αποπληρωμής των χρεών του στο πιστωτικό ίδρυμα,
 - (iii) όταν ο οφειλέτης αποβιώσει ή καταστεί νοητικά ανίκανος,
 - (iv) όταν, κατά τηγ κατά νόμο τεκμηριωμένη κρίση του πιστωτικού ίδρυματος, η συνέχιση της συνεργασίας με τον οφειλέτη θέτει σε κίνδυνο και/ή ενδέχεται να εκθέσει το πιστωτικό ίδρυμα σε επιβολή προστίμων ή κυρώσεων από οποιαδήποτε κυβερνητική, φυμιστική ή άλλη αρχή;
- (θ) να επφέρουν χρεώσεις επιπρόσθετες των επιτοκιακών χρεώσεων και/ή άλλες χρεώσεις συναφεις με τη λειτουργία της πιστωτικής διευκόλυνσης και οι οποίες προνοούν την ένταξη των εν λόγω χρεώσεων στη δόση αποπληρωμής της πιστωτικής διευκόλυνσης:

Νοείται ότι σε περίπτωση που οι εν λόγω χρεώσεις προβλέπονται στη σύμβαση πιστωτικής διευκόλυνσης, επιβαρύνουν τον οφειλέτη και καθίστανται πληρωτέες κατά τη χρέωση:

Νοείται περαιτέρω ότι σε περίπτωση που η ως ίδια χρέωση δεν καταβάλλεται κατά τη χρέωση από τον οφειλέτη, το πιστωτικό ίδρυμα χρεώνει τον λογαριασμό της πιστωτικής διευκόλυνσης ή άλλο λογαριασμό του οφειλέτη και επιβάλλεται σε αυτή χρεωστικό επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο της πιστωτικής διευκόλυνσης.

2. Πεδίο εφαρμογής των υποπαραγράφων (ζ), (ι) και (ιβ)-

- (α) οι υποπαράγραφοι (ζ), (ι) και (ιβ) δεν εφαρμόζονται όταν πρόκειται για-
- συναλλαγές που αφορούν κινητές αξίες και προϊόντα ή υπηρεσίες των αποίων η οποία δεν πρόκειται στις διακυμάνσεις επιτακίου της χρηματογοράς που δεν ελέγχει ο πωλητής ή ο προμηθευτής, και
 - συμβάσεις αγοράς ή πώλησης συναλλάγματος, ταξιδιωτικών επιταγών ή διεθνών ταχυδρομικών ενταλμάτων που έχουν εκδοθεί σε συνάλλησμα.
- (β) Η μητοπαράγραφος (ιβ) δεν επηρεάζει τις ρήτρες τιμαριθμικής αναπροσαρμογής της τιμής, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι νόμιμες και ο γράπτος μεταβολής της τιμής περιγράφεται έπακριβώς.

Τελικό κείμενο ελεγμένο από γραμματέα στις 15 Ιουλίου 2019

Αρ. Φακ.: 23.02.060.056-2019

ΘΒΚ

